

СТАНОВИЩЕ

**върху докторски дисертационен труд за присъждане на
научната степен „доктор на науките“**

на проф. д-р Калин Кънчев Гайдаров

Представената докторска дисертация е една нетрадиционна провокираща научна разработка в контекста на психологическата наука. Виждането за духовната същност на съзнанието е едно научно предизвикателство за психологическата ни наука.

В становището си ще се спра за коментар и отношение към критичните гледни точки на проф. Калин Гайдаров относно психологическата наука и определянето ѝ като несистемна. Не мога да не се съглася с критичното виждане относно абсолютизирането на квантативно емпиричния подход в психологията. Аргументира се виждането, че „числото не може да служи като основен инструмент на емпиричните изследвания“. Сам проф. Гайдаров поставя въпроса за разглеждането на количеството и качеството като две страни или модуси на единния научен метод. Поставянето на този въпрос в голяма степен дава и отговора за взаимовръзката на количеството и качеството в психологическата наука като предлага принципи, създаващи интеграл на количеството и качеството в емпиричните проучвания в психологията.

Алберт Айнщайн през 1930г. в *The New York Times Magazine* споделя „...въпреки, че царството на религията и науката в себе си са ясно разграничени една от друга имат „силни взаимни връзки и зависимости“. Според него не може да има конфликт между наука и религия. Двете са различни, но понякога се преплитат“.

„ Има една сила, която обяснява и придава смисъл на живота. И тази сила е не друга, а самият Бог, творецът на Вселената“ пише Алберт Айнщайн в писмо до дъщеря си Лизерл.

„ Науката без религия е осакатена, а религията без наука е сляпа“

Ал. Айнщайн

Тези цитирания са в подкрепа на един от основните приноси в докторската дисертация, поставящ според мен, и едно обещаващо начало за научна симбиоза както между количествените и качествените подходи, но и симбиоза между психологията, богословието, изкуството, структурирани върху систематизирана научна обосновааност.

Аналогично е моето съгласие с критиката на лексикалната концепция конкретно в рамките на психология на личността. Едновременно с това не можем да детерминираме и приемем теорията на чертите в психологията като основна емпирично базирана теория за личността. Тези критични гледни точки на проф. К. Гайдаров са научно аргументирани и представени в докторската дисертация. В дисертационната си разработка проф. К. Гайдаров се опитва да изведе „някаква интегрираща плоскост“, която да синтезира в себе си целият масив от знания, позволяващ непрекъснато задълбочаване на научния анализ. И според него тази плоскост по всяка вероятност е нравствеността.

При обосноваването на духовно-нравствената природа и Божественият произход на съзнанието, проф. Гайдаров показва и задълбочено познаване на богословската наука, в която именно духовно-нравствената природа и Божественият произход на

съзнанието са основен постулат в богословската наука. Задълбочено е разгледано и анализирано виждането, а именно не приемането на религията или нейното противопоставяне с науката не е основание за отхвърляне или пренебрегване на традиционните систематизирани знания на богословието./ А. Айнщайн/.

Научно се обосновава и защитава идеята за творческото съзнание като основна форма на духовното обогатяване на личността. Бих добавила, че това е и един от начините/подходите/ за развитие на личността, водеща до нейната зрялост в психологически контекст.

Отчитайки конкретно представените научни приноси, критичното и задълбочено професионално анализиране и аргументиране на изследваните и разработени психологически проблеми и предизвикателства пред психологическата наука, обосноваването виждане за научно интегриран и систематизиран подход за емпиричните изследвания, обогатяване и на психологията на личността с обособяването на духовната същност на съзнанието-всичко това ми дава основание убедително да подкрепя и да гласувам за присъждането на проф. Калин Гайдаров на научната степен „доктор на науките“.

12. 09. 2025

София

Рецензент:

проф. дпсн Наталия Хр. Александрова

